

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ LETTER TO THE EDITOR

ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2018, 35(4):561-563
ARCHIVES OF HELLENIC MEDICINE 2018, 35(4):561-563

Εγκυρότητα και αξιοπιστία της ελληνικής μετάφρασης του ερωτηματολογίου διερεύνησης των πεποιθήσεων σχετικά με τον εθισμό σε δείγμα Ελλήνων μαθητών

Η διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων του πληθυσμού απέναντι στον εθισμό από το οινόπνευμα και τις ψυχοτρόπες ουσίες είναι σημαντική για τον σχεδιασμό προγραμμάτων θεραπείας και πρόληψης.¹ Ανάμεσα στα εργαλεία μελέτης του συγκεκριμένου φαινομένου είναι η κλίμακα διερεύνησης των πεποιθήσεων αναφορικά με τον εθισμό (Addiction Belief Inventory, ABI).² Καθώς η κλίμακα δεν είναι σταθμισμένη στην Ελλάδα, εκπονήθηκε μελέτη με στόχο την αρχική εκτίμηση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας της στους εφήβους.

Το δείγμα αποτέλεσαν μαθητές Γυμνασίου σε ελληνικό σχολείο της Νυρεμβέργης. Ακολουθήθηκε η διαδικασία ενημέρης συγκατάθεσης των μαθητών και των γονέων τους. Το ABI αποτελείται από 30 ερωτήσεις πεντάβαθμης κλίμακας (1=διαφωνώ απόλυτα έως 5=συμφωνώ απόλυτα).² Επιμερίζεται σε οκτώ παράγοντες που μετρούν (α) την «αδυναμία ελέγχου», όπου αξιολογείται ο βαθμός ελέγχου της χρήσης από τους εξαρτημένους, (β) το κατά πόσο η εξάρτηση θεωρείται «χρόνια ασθένεια», (γ) τον βαθμό που η θεραπεία μπορεί να επιτευχθεί χάρη στη «βοήθεια

των ειδικών», (δ) τον βαθμό στον οποίο οι εξαρτημένοι φέρουν την «ευθύνη των πράξεών» τους, (ε) τον βαθμό που οι εξαρτημένοι φέρουν την «ευθύνη της ανάρρωσής» τους, (στ) το κατά πόσο η εξάρτηση έχει «γενετική βάση», (ζ) το κατά πόσο η εξάρτηση αποτελεί μια «στρατηγική προσαρμογής» σε στρεσογόνες καταστάσεις και (η) το κατά πόσο κάποιος πιστεύει ότι ο εθισμός συνιστά «ηθική αδυναμία».² Για τη μετάφραση της κλίμακας ακολουθήθηκε η διαδικασία της δίγλωσσης (forward-backward) μετάφρασης και της πολιτισμικής προσαρμογής, βάσει των ελάχιστων προτεινόμενων κριτηρίων διεθνώς.³ Για την αξιολόγηση της κατασκευαστικής εγκυρότητας του εργαλείου χρησιμοποιήθηκε η επεξηγηματική ανάλυση παραγόντων (CFA) και για την αξιολόγηση της εσωτερικής του συνέπειας ο συντελεστής α του Cronbach. Η στατιστική ανάλυση διενεργήθηκε μέσω των λογισμικών προγραμμάτων Statistical Package for Social Sciences (SPSS) και AMOS.

Στην έρευνα συμμετείχαν 209 μαθητές. Το 43,1% ήταν αγόρια και το 56,9% κορίτσια, με μέσο όρο ηλικίας τα 14,6 έτη. Τα δημογραφικά, οι μέσοι όροι (MO) και οι τυπικές αποκλίσεις των οκτώ παραγόντων του ABI παρουσιάζονται στον πίνακα 1. Η υψηλότερη βαθμολογία παρατηρείται στον παράγοντα «εξάρτηση από τους ειδικούς» (MO=3,86) και η χαμηλότερη στον παράγοντα «ευθύνη των πράξεων» (MO=3,31). Όσον αφορά στον έλεγχο εγκυρότητας, οι φορτίσεις ήταν υψηλές (>0,40) για τις 25 από τις 30 ερωτήσεις (πίν. 1). Τα αποτελέσματα κατέδειξαν αρχικά καλή προσαρμογή των δεδομένων, καθ' όσον ο λόγος χ^2/BE ισούται με 1,475, όντας χαμηλότερος του ορίου του 3,84. Ανάλογο ήταν το αποτέλεσμα που προέκυψε μέσω του δείκτη RMSEA (0,040) ο οποίος ήταν <0,05, σηματοδοτώντας την καλή προσαρμογή του υποδείγματος δομικών εξισώσεων στους προκαθορισμένους παράγοντες που προτείνουν οι κατασκευαστές της κλίμακας. Ωστόσο, οι τιμές των δεικτών συγκρίσεων στη βάση (CFI=0,870, NFI=0,698, RFI=0,628, IFI=0,878 και TLI=0,840) ήταν <0,900, περιστελλόντας σε έναν βαθμό την καλή προσαρμογή. Όσον αφορά στην αξιοπιστία, η τιμή της κλίμακας συνολικά ήταν ικανοποιητική ($\alpha=0,68$), δεδομένου ότι τιμές >0,60 είναι αποδεκτές.⁴ Το ίδιο ισχύει για τους πέντε από τους οκτώ παράγοντες, με τιμές που κυμαίνονται από 0,62–0,86 (πίν. 1).

Λέξεις ευρητηρίου: Αξιοπιστία, Εγκυρότητα, Εξάρτηση, Έφηβοι, Πεποιθήσεις

Υποβλήθηκε 16.1.2017
Εγκρίθηκε 19.1.2018

Πίνακας 1. Παράγοντες και ερωτήσεις της κλίμακας Addiction Belief Inventory (ABI), μέσοι όροι (ΜΟ), τυπικές αποκλίσεις (ΤΑ), παραγοντικό φορτίο επεξηγηματικής ανάλυσης και Cronbach α.

Παράγοντες/ερωτήσεις κλίμακας ABI	ΜΟ	ΤΑ	CFA loadings	α
<i>Αδυναμία ελέγχου</i>	3,51	0,85		0,64
1. Ένα εξαρτημένο άτομο μπορεί να ελέγξει τη χρήση του			0,79	
2. Οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες μπορούν να μάθουν να ελέγχουν το ποτό/τη χρήση ουσιών			0,74	
3. Τα εξαρτημένα άτομα είναι ικανά να κάνουν χρήση οινόπνευματος/ουσιών με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο			0,35	
4. Η θεραπεία μπορεί να βοηθήσει τους αλκοολικούς/εξαρτημένους από ουσίες να μάθουν να κάνουν χρήση οινόπνευματος/ουσιών με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο			0,34	
<i>Χρόνια ασθένεια</i>	3,51	0,80		0,49
5. Το πρόβλημα της εξάρτησης από οινόπνευμα ή ουσίες μπορεί μόνο να επιδεινωθεί			0,22	
6. Η απεξάρτηση από οινόπνευμα/ουσίες είναι μια συνεχής διαδικασία που δεν τελειώνει			0,46	
7. Για να θεραπευτούν τα εξαρτημένα άτομα πρέπει να διακόψουν τη χρήση όλων των ουσιών			0,53	
8. Ο αλκοολισμός/εξάρτηση από ουσίες είναι ασθένεια			0,52	
<i>Βοήθεια από τους ειδικούς</i>	3,86	0,92		0,72
9. Οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες δεν είναι ικανοί να επιλύσουν μόνοι τους το πρόβλημα της εξάρτησης από οινόπνευμα ή ουσίες			0,50	
10. Ένας αλκοολικός/εξαρτημένος από ουσίες πρέπει να ζητήσει τη βοήθεια κάποιου ειδικού			0,75	
11. Ένα άτομο που βρίσκεται σε διαδικασία απεξάρτησης πρέπει να βασιστεί σε ειδικούς για βοήθεια και καθοδήγηση			0,85	
<i>Ευθύνη πράξεων</i>	3,31	0,92		0,65
12. Ένας αλκοολικός/εξαρτημένος από ουσίες δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος γι' αυτά που κάνει όταν είναι υπό την επήρεια οινόπνευματος/ουσιών			0,46	
13. Ένας αλκοολικός/εξαρτημένος δεν ευθύνεται για το γεγονός ότι κάνει χρήση οινόπνευματος/ουσιών			0,58	
14. Οι εξαρτημένοι από οινόπνευμα/ουσίες δεν είναι υπεύθυνοι για όσα έχουν κάνει πριν μάθουν ότι είναι εθισμένοι			0,81	
<i>Ευθύνη για ανάρρωση</i>	3,55	0,92		0,62
15. Οι εξαρτημένοι από οινόπνευμα/ουσίες είναι οι κύριοι υπεύθυνοι για την απεξάρτησή τους			0,45	
16. Μόνο οι ίδιοι οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες μπορούν να αποφασίσουν το πότε θα διακόψουν τη χρήση			0,67	
17. Τελικά, ο εξαρτημένος(η) φέρει τη βασική ευθύνη για να διορθώσει τον εαυτό του(της)			0,72	
<i>Γενετική βάση</i>	2,48	0,90		0,55
18. Ορισμένοι άνθρωποι έχουν την προδιάθεση να γίνουν αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες από τη γέννησή τους			0,41	
19. Η εξάρτηση από οινόπνευμα/ουσίες είναι κληρονομική			0,80	
20. Τα παιδιά των αλκοολικών/εξαρτημένων από ουσίες που πίνουν ή κάνουν χρήση ουσιών θα γίνουν αλκοολικοί ή εξαρτημένοι από ουσίες			0,44	
<i>Στρατηγική προσαρμογής</i>	3,56	0,87		0,86
21. Ένα εξαρτημένο άτομο κάνει χρήση οινόπνευματος/ουσιών για να αποφύγει προσωπικά προβλήματα			0,69	
22. Οι άνθρωποι κάνουν χρήση οινόπνευματος/ουσιών για να αισθανθούν καλύτερα με τον εαυτό τους			0,74	
23. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν ουσίες για να μειώσουν τη θλίψη τους			0,79	
24. Οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες κάνουν χρήση γιατί δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα στη ζωή τους			0,77	
25. Οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες κάνουν χρήση για να ξεφύγουν από άσχημες οικογενειακές καταστάσεις			0,70	
<i>Ηθική αδυναμία</i>	3,45	0,75		0,41
26. Η κατάχρηση οινόπνευματος/ουσιών είναι σημάδι προσωπικής αδυναμίας			0,35	
27. Οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για την εξάρτησή τους			0,55	
28. Η υποτροπή (επιστροφή στις ουσίες μετά από θεραπεία) είναι προσωπική αποτυχία			0,59	
29. Οι αλκοολικοί/εξαρτημένοι από ουσίες αρχίζουν να πίνουν/να κάνουν χρήση επειδή το θέλουν			0,14	
30. Για την υποτροπή ευθύνεται κυρίως ο αλκοολικός/εξαρτημένος από ουσίες			0,46	

Το ABI θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για τη διερεύνηση των αντιλήψεων αναφορικά με τον εθισμό σε ψυχοτρόπες ουσίες στους εφήβους. Ωστόσο, προτείνεται η περαιτέρω αξιολόγηση των ψυχομετρικών του ιδιοτήτων σε ενήλικες.

**A. Τσουνής, A. Χαντζαρίδου, N. Ζαχαρτζή,
M. Βλαχοπούλου, A. Χατζηνταή, E. Παπακώστα-Γάκη**
Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής
της Ψυχοκοινωνικής Υγείας, «ΣΕΙΡΙΟΣ»,
Δήμος Θεσσαλονίκης-Οργανισμός κατά
των Ναρκωτικών (OKANA), Θεσσαλονίκη

ABSTRACT

Validity and reliability of the Greek version of the “Addiction Belief Inventory” in a sample of Greek students

A. TSOUNIS, A. HANTZARIDOU, N. ZAHARTZI, M. VLAHOPOULOU, A. HATZIDAI, E. PAPAΚOSTA-GAKI
*Centers for the Prevention of Addictions and Promoting Psychosocial Health, “SEIRIOS”,
Municipality of Thessaloniki – Greek Organization against Drugs (OKANA), Thessaloniki, Greece*

Archives of Hellenic Medicine 2018, 35(4):561–563

Key words: Addiction, Adolescents, Beliefs, Reliability, Validity

Βιβλιογραφία

1. BROADUS AD, HARTJE JA, ROGET NA, CAHOON KL, CLINKINBEARD SS. Attitudes about addiction: A national study of addiction educators. *J Drug Educ* 2010, 40:281–298
2. LUKE DA, RIBISL KM, WALTON MA, DAVIDSON WS. Assessing the diversity of personal beliefs about addiction: Development of the addiction belief inventory. *Subst Use Misuse* 2002, 37:89–120
3. YU DS, LEE DT, WOO J. Issues and challenges of instrument translation. *West J Nurs Res* 2004, 26:307–320
4. NUNNALLY JC, BERNSTEIN IH. *Psychometric theory*. 3rd ed. McGraw-Hill, New York, 1994

Corresponding author:

A. Tsounis, Centers for the Prevention of Addictions and Promoting Psychosocial Health, Municipality of Thessaloniki – OKANA, 103 Mitropoleos street, 546 22 Thessaloniki, Greece
e-mail: tsounis_a@yahoo.gr